

UKRAYNA'DA TURUNCU DEVRİM'İN SONU**Göktürk TÜYSÜZOĞLU*****ÖZET**

1991'den 2004 Kasım ayına kadar inişli çıkışlı bir grafik izleyen ve Ukrayna'nın iç bütünlüğünü ve ekonomik gelişimini sağlayabilmesi için oldukça büyük önem attığı Rusya-Ukrayna İlişkileri, AB ve NATO yanlısı Viktor Yushchenko'nun cumhurbaşkanlığına ve yine aynı özelliklere sahip olan Yulia Timoschenko'nun başbakanlığa gelmesiyle bozulmuştur. Turuncu Devrim adı verilen bir halk hareketi sonrasında Rusya ile ilişkileri kopma noktasına gelen ve Batı Dünyası'na yakınlaşan Ukrayna 5 yıl boyunca bu karakterini korumaya çalışmıştır. Ne var ki, ne AB'nin ne de ABD önderliğindeki NATO'nun Rusya'yı karşılama almaya cesaret edememeleri, Ukrayna'daki Turuncu Devrim'in sonunu getirmiştir. 2010 Şubat'ında gerçekleştirilen cumhurbaşkanlığı seçimleri ile iktidara gelen Rusya yanlısı Viktor Yanukovic, yaptığı açıklamalar ve ortaya koyduğu politikalar ile Turuncu Devrim'in bittiği mesajını tüm dünyaya iletmiştir.

Anahtar Sözcükler: Turuncu Devrim, Bölgeler Partisi, Kırım, NATO, AB.

THE END OF THE ORANGE REVOLUTION IN UKRAINE**ABSTRACT**

From 1991 to 2004 the relationship between Ukraine and Russia can be considered as crinkled in character. In fact, Russia-Ukraine Relations is vital for the inner coherence and economical development of Ukraine. After Viktor Yushchenko and Yulia Timoschenko came into power in 2005, Ukraine's relations with Russia is deteriorated. A grassroots movement, which is called as "The Orange Revolution" had played an important role in the case of Ukrainian-Russian Relations in the last 5 years. Because of the deliberativeness and the lack of courage against Russia, EU and the US could not assist the leaders of the Orange Revolution. The presidential election of Ukraine in February 2010 marked the end of the Orange Revolution, after pro-Russian political leader Viktor Yanukovic won the election campaign.

Keywords: Orange Revolution, Party of Regions, Crimea, NATO, EU.

* Arş. Gör. Giresun Üniversitesi İİBF Uluslararası İlişkiler Bölümü, e-posta: gokkturk@hotmail.com

GİRİŞ

Karadeniz'in kuzeyinde 5 yıl önce kopan büyük fırtına dindi. Atlantik İttifakı'nın 2005'te yaptığı önemli bir hamle ile Rusya'nın emir eri olmaktan uzaklaştırdığı Ukrayna, çok uzun sürmeyen bir direnişin ardından yeniden Rusya'nın kontrolü altına girdi. 2005'te Ukrayna konusunda ortak hareket ediyor görüntüsü vermiş olan ABD ve AB bile bu defa ayrı yollara saptılar. Öyle ki, Rusya'nın elinde tuttuğu enerji kartı bu iki müttefik gücü birbirinden uzaklaştırdı. Avrupa Birliği kurmayları Ukrayna'da gerçekleşen Rusya yanlısı gelişmelere en ufak bir tepki göstermez, hatta bu gelişmeleri Rusya'dan Avrupa'ya akacak gazın ulaşımında bir sorun yaşanmayacağına garantisi olarak alırken; Karadeniz Stratejisi önemli bir darbe alacak olan ABD, Ukrayna'daki gelişmelerin endişe verici olduğu yönünde açıklamalar yaparak Rusya'yı Ukrayna'nın işlerine karışmaması yönünde uyarmıştır. Ne ilginçtir ki, ABD'nin yaptığı uyarılar dahi oldukça sessiz ve etkisiz kalmıştır.

I. UKRAYNA RUSYA İÇİN NE İFADE EDİYOR?

Bilindiği gibi Ukrayna, Rus Milliyetçiliği'nin oluşumunda **Kiev Knezliği** eliyle çok önemli rol oynamış olan bir toprak parçasını ifade etmektedir. Bu nedenle, bu toprak parçasının kontrol altında tutulması her şeyden önce Rus Kimliği'nin korunması ve tarihsel gereklilikler açısından Rusya'nın birinci önceliğidir. Bugün Ukraynalı diye bir etnik grubun var olduğu ortaya konulmuş olsa da, Ukraynalılar ile Rusların arasında çok küçük nüanslar dışında temelde hiçbir farkın olmadığı da ortadadır.

Ukrayna'nın Rusya açısından taşıdığı önem yalnızca tarih ortaklığı ile sınırlı değildir. Ukrayna'nın bulunduğu konum, Rusya'nın Karadeniz Hâkimiyeti düşüncesi açısından da çok büyük önem taşımaktadır. Rusya, Sovyetler Birliği döneminde Karadeniz'in güneyi dışında neredeyse tüm havzayı kendi denetimi altında tutuyordu. Fakat bugün gelinen noktada eski Sovyet Cumhuriyetleri'nin bağımsızlıklarını kazanmaları ile birlikte Rusya'nın Karadeniz üzerindeki etkinliği Karadeniz'in kuzeydoğu kıyılarına sıkışmıştır. Mamafih, Kuzeydoğu Karadeniz Coğrafyası'nda Rusya'nın başı hiçbir zaman dertten kurtulamayacak gibi görünmektedir. Zira Kuzey Kafkasya Bölgesi olarak adlandırılan bu bölge azgelişmişlik, etnik ayrılıkçılık ve dinsel farklılıklar nedeniyle sürekli olarak karışıklık içerisinde. Kuzey

Kafkasya Halkları'nın kendi aralarında yaşadıkları siyasal çatışmalar ve farklı zamanlarda Rusya'ya karşı verdikleri mücadele, Rusya'nın bu bölge üzerinden her istediğinde Karadeniz'e açılabilme yeteneğine büyük zarar vermektedir. Üstelik bölgenin dağlık yapısı ve doğal limanlara sahip olmaması gibi özellikler Rusya'nın Karadeniz'de bulundurmaya istediği askeri ve ticari gemilerini başka bir bölgede konumlandırmak istemesine neden olmaktadır. Bu arayış sonucunda da Rusya'nın karşısına Ukrayna çıkmaktadır. Çünkü Ukrayna zaten Sovyetler Birliği döneminden beri bir Rus Donanması barındırmaktadır. Ayrıca, bu ülkenin doğu kesimi ve Kırım Yarımadası'nda çok önemli miktarda Rus yaşıyor. Kırım Yarımadası'nın konumlanması ve genel coğrafi yapısı da büyük bir deniz üssünü barındırmaya çok uygundur. Üstelik Ukrayna ve Kırım, Karadeniz Havzası'nın tam olarak kuzeyinde yer alıyor. Bu nedenle Rusya, daha önce doğru cevabı verilmiş bir soruyu yeniden çözmeye çalışmak gibi zaman kaybettirici bir eylemin içerisine girmeye yanaşmıyor.

Yine, Ukrayna'nın doğu kesiminde yaşayan Rus kökenli Ukrayna vatandaşlarının varlığı da Rusya'yı Ukrayna konusunda aktif bir politika izlemeye itiyor. Ukrayna Nüfusu'nun 46 milyon kadar olduğunu (Karan, 2010) ve bu nüfusun %20 kadarının Rus kökenli olduğunu düşünürsek, Rusya'nın bu ülke ile ilgilenmesinin temel sebeplerinden birini daha gözler önüne sermiş oluruz. Her şeyden önce Rusya'nın Eski Sovyet Cumhuriyetleri'nde konuşlu olan diasporasına çok büyük önem verdiğini bilmeliyiz (Purtaş, 2005). Rusya, diğer devletlerde yaşayan Rus kökenlileri kendi dış politika yönelimlerinin bir parçası olarak kullanıyor. Bu durum Rusya'ya Sovyetler Birliği'nden kopan devletlerin içişlerine karışma yönünde bir imkân sağlıyor. Avrupa-Atlantik Dünyası bu durumu sıklıkla eleştirse de Rusya bu tutumundan vazgeçmiyor. Bu durumun bir örneğini de Baltık Cumhuriyetleri'nin AB'ye katılımı esnasında Rusya'nın bu ülkelerde yaşayan Rusları kullanarak katılım sürecine etki etmesi aşamasında görmüştük (Özkan, 2006: 91-104).

Rusya'nın, Ukrayna'dan geçen ve Avrupa'ya doğalgaz taşıyan çok önemli boru hatları bulunmaktadır. 2005 sonrası Ukrayna yüzünü Batı'ya dönünce, Rusya kendisi için çok maliyetli olacağını bilmesine ve siyasal anlamda da oldukça uzun bir süreç yaşanacağını öngörmesine rağmen Ukrayna'yı içermeyen iki enerji hattı üzerinde durmuş; **Kuzey Akım** ve **Güney Akım** adı verilen bu iki enerji hattının yapımı için de çalışmalara başlamıştı. Fakat Rusya'nın Ukrayna

üzerine uyguladığı baskı sonuç verip de cumhurbaşkanlığı seçimlerini Yanukovic kazanınca, Rusya'nın Ukrayna'daki boru hatlarını izole etmesine gerek kalmamıştır. Ukrayna'nın yeniden kazanılmış olmasına rağmen Rusya'nın ortaya koyduğu Kuzey ve Güney Akım Projeleri'nden vazgeçmesini gerektirecek bir sebep de yoktur. Zira Rusya her iki hattın da inşa edilmesi konusunda çok önemli ilerlemeler kaydetmiş ve Almanya ile Fransa gibi AB'nin lider ülkelerini dahi yanına çekmiştir. Üstelik Ukrayna'daki enerji hatları işlemeye devam ederken, **Kuzey Akım** ve **Güney Akım** Projeleri'nin de gerçekleştirilmesi, Avrupa Birliği'nin Rusya'ya olan bağımlılığını daha da arttıracak ve **NABUCCO** gibi Rusya karşıtı enerji projelerinin gerçekleştirilmesinin önüne set çekecektir.

Görüldüğü gibi Ukrayna, bir Avrasya Devleti olarak çok önemli bir konumda bulunmaktadır. Bu durum, Rusya'nın olduğu kadar diğer aktörlerin de ilgisini çekmektedir. ABD'nin ünlü strateji uzmanı **Zbigniew Brzezinski** de yaptığı açıklamalarla Ukrayna'nın stratejik önemini çok açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Ona göre, Rusya Ukrayna'yı kaybettiği anda asla bir küresel imparatorluk haline gelemeyecektir.

II. ABD'NİN RUSYA'NIN ARKA BAHÇESİNE YÖNELİK POLİTİKALARI VE UKRAYNA

Ukrayna uzun yıllar boyunca Rusya'nın yanı başında, onunla birçok konuda ittifak halinde olan ve pek de sorun çıkarmayan bir devlet olarak uluslararası gündemde yer aldı. Soğuk Savaş'ın bitişinin ardından 2005 yılına kadar Rusya ile problem yaşamayan bu devlet, 2000 sonrası dönemde özellikle de Orta ve Doğu Avrupa'da yer alan eski Sovyet Cumhuriyetleri birer birer AB ve NATO'ya girmeye başlayınca kendi konumunu yeniden gözden geçirmek zorunda kaldı. 2004 Kasım'ında gerçekleştirilen Cumhurbaşkanlığı Seçimleri ise, Ukrayna'nın ne kadar radikal bir dönüşüm yaşadığını açık bir şekilde gösteriyordu. Uluslararası arenada Rusya'nın bastonu olarak bilinen bu Kuzey Karadeniz Ülkesi, AB ve ABD'nin kendisine gösterdiği hedefler doğrultusunda yeniden yapılanmaya çalışmış ve Batı ile iyi anlaşabilecek bir yönetimi kansız bir sokak devrimi ile iş başına getirmişti.

Aslında Ukrayna, o dönemde moda haline gelmiş olan '**renkli devrim**' metaforunun gizemine kapılmıştır da diyebiliriz. 2003'te Gürcistan'da gerçekleşmiş olan "**Gül Devrimi**"ni

takip ederek yeni ufuklara doğru yelken açan Ukrayna, aslında ABD'nin uygulamaya çalıştığı politikanın bir aracı haline gelmişti. ABD, Rusya'nın küresel yarışta yeniden yükselmeye başladığı bir dönemde bu ülkenin işini zorlaştırmak ve yakın çevresinden soyutlamak amacıyla önce Gürcistan, sonra da Ukrayna'da renkli devrimlerin gerçekleşmesine ön ayak olmuştur.

ABD, Rusya'nın arka bahçesi denilen bölgeyi kontrol altına alabilmek için çok geniş kapsamlı bir stratejiyi uygulamaya koymuş durumdadır. Karadeniz ve Hazar Havzaları'na hâkim olmak ve bu bölgede en güçlü devlet haline gelebilmek Amerikan Dış Politikası'nın birinci önceliklerinden biridir. Soğuk Savaş sonrası dönemde ABD'nin askeri ve siyasi anlamda direkt olarak etki edemediği iki bölge Karadeniz ve Hazar Havzaları oldu. Zaten, ABD Yönetimi Karadeniz'de donanma bulundurmak amacıyla çeşitli hamleler de yapmaktadır. Romanya ve Bulgaristan'ın NATO'ya alınmaları ve bu ülkelerde birer Amerikan Donanma Üssü açılması düşüncesi bu adımlardan yalnızca biridir. Ne var ki, ABD'nin Karadeniz'e girme isteğine NATO müttefiki Türkiye karşı çıkıyor. Bu karşı çıkışın arkasında da Montrö Sözleşmesi'nin ortaya koyduğu statükonun değişmesi tehlikesi ve Karadeniz'de uzun yıllardır sürmekte olan barış ortamının bozulabileceği düşüncesi vardır (Oğan, 2010). Karadeniz'in Rusya ve ABD'nin mücadele alanı haline gelmesi, Ortadoğu ve Kafkaslar Bölgesi'nde zaten yeterince sorunla karşılaşmış olan Türkiye'nin, yeni bir sorunlar yumağı ile karşılaşması anlamına geliyor. Üstelik bu sorun çok daha ciddi bir mahiyet arz etmektedir. Zira sorunun tarafları ABD ve Rusya gibi iki küresel süper güç olacak.

Karadeniz Havzası'na direkt etki edememenin yarattığı rahatsızlık bir yana, bölgenin Avrasya Coğrafyası'nın tam olarak ortasında yer alması ve doğu-batı, kuzey-güney yönlü ticaret ve enerji ulaştırma hatlarını kontrol ediyor olması da ABD'nin bu bölgeye neden önem verdiğini göstermektedir. Karadeniz Havzası'na hâkim olmak demek, Kafkasya, Balkanlar ve Hazar Coğrafyalarına egemen olma şansını ele geçirmek anlamına geliyor. İşte, bu amaç doğrultusunda duruma göz atıldığında, 2000 sonrası ABD Dış Politikası'nın neden Gürcistan, Bulgaristan, Romanya, Moldova ve Ukrayna gibi ülkeler üzerinde yoğunlaştığını anlamak kolaylaşmaktadır. Dikkat edilirse, AB üyesi de olmuş olan Bulgaristan ve Romanya dışında Gürcistan, Moldova, Ukrayna gibi ülkelerin hepsinde siyasi ve etnik kamplaşmalar oluşmuş durumdadır. Bu kamplaşmaların en önemli sebebi de, daha önceleri Rus etkisinde kalmış ve

Sovyet kültürü ile bütünleşmiş olan bu ülkelerde 2000 sonrası bir anda artan Amerikan nüfuzu ve bu nüfuza karşı kendi dinamiklerini harekete geçirmiş olan Rusya'nın dış politika gündemlerinin çatışmasıdır. Hem Rusya, hem de ABD bu ülkeleri kendi yanlarına çekebilmek için ekonomik, siyasal ve kültürel unsurları kullanmaktadırlar. Bölgede yaşanan etnik gerginlikler ve siyasal kamplaşmalar da aslında **ABD-Rusya Mücadelesi**'nin birer ürünüdür.

Ukrayna, ABD-Rusya Mücadelesi'nin etkide bulunduğu en tipik örneklerden birisi olmuştur. 2004 yılındaki Cumhurbaşkanlığı Seçimi sonrası ortaya atılan şaibe iddiaları ardından gelen **Turuncu Devrim** ile Cumhurbaşkanlığı Koltuğu'na oturan Batı yanlısı Viktor Yushchenko ve onun Başbakanı Yulia Timoschenko, başlangıçtan itibaren AB ve NATO üyeliğini ön plana çıkarmışlardır. Üstelik bu hedeflere kilitlenirken, tarihi müttefikleri Rusya'yı da gözden çıkarmışlardır. Kuşkusuz bu durum ABD'yi ve Batı Dünyası'nı değişim yönünde umutlandırırken, Rusya'yı Ukrayna üzerine daha ciddi eğilmeye ve gerekirse cezalandırma yoluna gitmek gibi çeşitli önlemler almaya itmiştir..

III. TURUNCU DEVRİM'İN SONU

ABD'nin, AB ile birlikte uygulamaya çalıştığı doğu yönlü genişleme ve Karadeniz Havzası'na açılım politikasının bir sonucu olan 2005'teki Turuncu Devrim, 2003'te Gürcistan'da gerçekleşen Gül Devrimi ile birleştirilince, ABD-AB ikilisinin Avrasya'ya doğru ilerlemeye başladığı görülebiliyordu. Zira önce Orta ve Doğu Avrupa ile Balkanlar Batı Eksenini tercih etmiş, daha sonra da Gürcistan ile Ukrayna, Rusya'nın kontrolünden çıkmıştı. Bu durum, Orta Asya ve Hazar Havzası'nda yaşanan renkli devrim girişimleri ile birleştirilince ABD-AB ikilisinin Rusya'yı, tıpkı Soğuk Savaş Dönemi'nde olduğu gibi çevrelemeye başladıkları anlaşılıyordu. Rusya'nın arka bahçesine dahi girmeyi başaran **Avrupa-Atlantik İttifakı** aslında büyük bir başarı elde etmiş gibi görünüyordu. Ancak, bu durum uzun sürmeyecektir.

Her şeyden önce, Ukrayna'da devrimi gerçekleştiren liderler arasında büyük çaplı kişisel problemler vardı. **Viktor Yushchenko** ile **Yulia Timoschenko**, devrimden sonra kimin hangi pozisyonu elde edeceği konusunda anlaşmazlık içerisine düştüler. Yushchenko'nun devlet başkanı, Timoschenko'nun başbakan olması da sorunları çözmedi. Zira kurulacak hükümete

kimlerin alınacağı ve devlet kurumlarına kimlerin atanacağı da iki lider arasında büyük çaplı krizlerin yaşanmasına neden oldu. Her ne kadar Ukrayna Demokrasisi, eski Sovyet Cumhuriyetleri içinde en etkin olanlarından biri olsa da, henüz yeterince gelişmiş değildi ve siyasal liderler kendi isteklerini yerine getirebilmek için meşru olmayan yollara sapıyorlardı (Samokhvalov, 2006: 257-260).

Viktor Yushchenko, Ukrayna'nın eski lideri **Leonid Kuchma** tarafından 2000 yılında Başbakanlığa atanmış bir isimdi ve Kuchma'nın otoriter devlet yönetimine aykırı politikalar uyguladığı gerekçesiyle görevden alınmıştı. Hâlbuki Yushchenko, başbakanlığı döneminde gerçekleştirdiği özelleştirmeler, kamu reformu uygulamaları ve yolsuzluğun ortadan kaldırılması amacıyla ortaya koyduğu kararlılık ile halkın sevgisini kazanmıştı (Sarıkaya, 2010: 1-10). Kuchma'nın onu görevden alması halk nezdinde büyük bir hayal kırıklığına neden olmuş ve Yushchenko'nun "**Bizim Ukrayna**" adıyla yeni bir siyasal ittifak kurması ve muhalefete geçmesiyle Ukrayna Siyaseti yeni bir boyut kazanmıştı. Leonid Kuchma'nın yolsuzluk iddiaları ile itibarının sarsılması ve 2004'te yapılacak başkanlık seçimlerinde yer almayacak olması, Yushchenko'nun cumhurbaşkanlığı umutlarını arttırmıştı.

2004'te gerçekleşen Cumhurbaşkanlığı Seçimleri'nde Viktor Yushchenko'nun rakibi, Kuchma döneminde Yushchenko'dan sonra başbakanlık koltuğuna oturan ve Kuchma ile iyi anlaşan **Bölgeler Partisi** lideri Rus kökenli **Viktor Yanukovic** olmuştur. Yapılan seçimleri kazananın Viktor Yanukovic olduğu açıklansa da Yushchenko'nun itirazları ile seçim sonuçları yeniden değerlendirilmiş ve seçimlerde usulsüzlükler olduğu tespit edilerek asıl kazananın Yushchenko olduğu Ukrayna Seçim Komisyonu tarafından ilan edilmiştir. Tabii, bu durumun ortaya çıkmasındaki birincil faktör Yushchenko taraftarlarının ayaklanması ve Batı Dünyası'nın Yushchenko'ya destek vermesi olmuştur.

Seçimleri kaybettiği açıklanan Yanukovic ise anamuhalefet görevini devralmış ve AB-ABD ittifakının Viktor Yushchenko'ya verdiği desteği görerek Rusya'ya daha da yakınlaşmıştır.

Yushchenko tarafından Başbakanlığa atanan ancak Yushchenko ile bir dargın bir barışık bir siyasal figür olduğu ve ülkenin içerisine düştüğü ekonomik ve siyasal sorunları çözemediği görüldüğü halde 2005-2010 arasında 2 farklı dönemde Başbakanlık yapan Timoschenko ise,

asında çok zengin bir oligarktır ve Rus kökenlidir. **Anavatan Bloğu**'nun lideri olan Timoschenko, Leonid Kuchma'ya karşı Yuschenko'nun yanında yer almıştı. Amacı, büyük reformlar gerçekleştirerek liberal demokrat bir Ukrayna yaratabilmektir. Bunun için de Ukrayna'nın Batı'ya yaklaşarak Rusya'dan uzaklaşması gerektiğini savunuyordu. Aslında, Timoschenko ile Yushchenko'nun anlaşabildiği tek nokta Rusya karşıtlığıdır.

2005 sonrası kurulan Batı yanlısı Ukrayna Hükümeti, ilk iş olarak özelleştirmelere ve geniş çaplı kamu reformlarına girişmiş ve Rusya karşıtı çıkışlar yaparak ABD'nin takdirini kazanmaya çalışmıştır. Tabii bu arada Avrupa Birliği'nin de kapısı çalınmış ve Ukrayna'nın AB üyeliği için bir takvim oluşturulması istenmiştir. Yine, Batı yanlısı politikalar izleyen eski Sovyet Cumhuriyetleri'nden Gürcistan, Azerbaycan ve Moldova ile **GUAM** adlı bir de siyasal örgüt oluşturulmuştur. Bu örgütün kuruluş amacı **BDT**'ye bir rakip ittifak oluşturabilmektir fakat zaman içerisinde GUAM'ı oluşturan devletlerin dış politika çizgilerini uyumlaştıramamaları sonucu, bu örgüt gözden düşmüştür.

Turuncu Devrim sonrası iktidara gelen Batı yanlısı siyasal liderler AB'nin kendilerini yakın bir zaman içerisinde birlik içerisinde alacağını düşünmelerine rağmen, aynı düşüncenin AB üyesi ülkelerin halkları ve yöneticileri nezdinde geçerli olmadığını anlamaları uzun sürmeyecektir. AB, 2004 ve onun devamı olan 2007 genişlemelerinin ardından çok sayıda ekonomik ve siyasal problemle karşılaşmış ve birliğin örgütsel yapılanmasında da üstesinden kolaylıkla gelinemeyecek sorunlar ortaya çıkmıştır. Buna örnek olarak Avrupa Parlamentosu ve AB Komisyonu'nun üye sayısı konusunda yaşanan kriz ve Doğu Avrupa ülkeleri ile 2004 öncesi AB içerisinde bulunan eski üyeler arasında büyük tartışmalara neden olan ağırlıklı oy uygulaması gösterilebilir. Yine, birliğe yeni katılan ülkelerin AB'nin ekonomik yapısını sarsması ve AB fonlarının çok büyük bir kısmını kullanmaya başlaması, Doğu-Batı çatışmasını körüklemiştir. Ucuz işgücünün oldukça bol olduğu Doğu Avrupa ülkeleri AB içerisine girdikten sonra sanayi yatırımlarını kendilerine çekmiş ve uygulanan vergi avantajları, Batı Avrupa sermayesinin Doğu Avrupa'ya kaymasına neden olmuştur. Bu durum, Batı Avrupalıları daha önce hayatlarında görmedikleri kadar yüksek oranlara ulaşan işsizlik rakamları ile karşı karşıya bırakmış, aynı zamanda Doğu Avrupa'dan Batı Avrupa'ya akan ve düşük standartlarda ve maaşla çalışmaya hazır işgücü nedeniyle çalışma standartlarının düşmesi sorununu da

beraberinde getirmiştir. Kültürel anlamda Doğu Avrupa halkları ile Batı Avrupa halkları arasında zaten mevcut olan farklılıklar da siyasal ve ekonomik sorunların üzerine eklenince, Avrupa'da çok büyük bir tepki dalgası oluşmuştur.

Yukarıda anlatılanlar ışığında Ukrayna'nın durumunu düşündüğümüzde, oldukça fakir ve tamamıyla tarıma dayalı bir ekonomik yapısı olan bu ülkenin, Orta ve Batı Avrupalıların karar mekanizmalarında çok etkin olduğu AB içerisine kabul edilebilmesinin çok ama çok zor olduğu ortaya çıkmaktadır. Ukrayna'nın durumu uzun yıllardır üyeliğe kabul edilmek için bekleyen Türkiye'ye benzemektedir (Matthews, 2010).

AB, biraz da Rusya'nın burnunun dibinde elde ettiği çok önemli bir mevziyi kaybetmek istemeyen ABD'nin de baskısıyla Ukrayna ile görüşmeler yürütmüştür. Ukrayna'nın AB tarafından gelecekte üye yapılabilecek bir devlet olarak düşünülmediği, bu devletin bağımsızlığının ardından onun SSCB'nin etkisinden kurtulan Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinin arasında zikredilmemesinden anlaşılabilir. AB, Ukrayna'yı bağımsızlık sonrası **Yeni Bağımsız Ülkeler** kategorisine sokmuş ve batı komşularından ayırmıştır (Solonenko, 2009: 709). Aslında, Orta ve Doğu Avrupa ülkeleri kategorisinde yer alan devletlerin bir süre sonra AB'ye alınacakları bu isimlendirme farklılığı ile çok net bir biçimde ortaya konmuştur. Ukrayna, daha baştan bu sürecin dışında tutulmuştur.

Avrupa Birliği, Rusya'ya enerji konusunda bağımlı olduğu için hiçbir zaman Ukrayna'yı tam olarak desteklememiştir. Viktor Yushchenko'nun AB liderleri ile temasları ise tam bir gösteriş halini almış, kameralar önünde gerçekleştirilen el sıkışmaların aslında hiçbir öneminin olmadığı Ukrayna'nın ekonomik ve siyasal anlamda tam bir çöküş sürecine girdiği dönemlerde anlaşılabilmiştir. Son 5 yıl içerisinde Ukrayna'da AB üyelik hedefi sayesinde demokratikleşme, çoğulcu anlayış ve insan haklarına saygı konusunda birtakım ilerlemeler kaydedilmiş olsa da, Sovyet döneminin izleri hala silinebilmiş değildir. Öyle ki, azınlıklara saygı ve yolsuzlukların önlenmesi ile şeffaf yönetim anlayışı konusunda çok büyük ilerlemeler kaydedilemediği çok açık bir şekilde görülmektedir.

Ukrayna, Turuncu Devrim sonrası yaşadığı ekonomik problemlerden kurtulamamıştır. Yolsuzluklar da ayyuka çıkınca Viktor Yushchenko ve Yulia Timoschenko ittifakı da çatırdamış ve 2006'dan itibaren halk nezdindeki itibarları da azalmaya başlamıştır. Öyle ki, 2006'da Rusya

ile yaşanan enerji krizinin ardından Viktor Yanukovic başbakanlık koltuğunu Timoschenko’dan devralmayı başarmış ve Yushchenko ile hiç anlaşamamasına rağmen yaklaşık 1 yıl bu koltukta oturmayı başarabilmiştir. Fakat 2007’de gerçekleştirilen Parlamento Seçimleri sonrası Yushchenko ve Timoschenko aralarındaki sorunlardan biraz olsun sıyrılıp ittifak kurmuşlar ve Yanukovic yeniden muhalefete dönmüştür. Yanukovic’in muhalefette kaldığı dönem Şubat 2010’da yapılan cumhurbaşkanlığı seçimlerine kadar sürecektir.

Ukrayna’da Turuncu Devrim sonrası hiçbir şeyin iyiye gitmemesi ve ekonominin içine düştüğü çıkmaz (bugün bütçe açığı %12’yi bulmuştur ve nüfusun %20’yi aşan bir kısmı açlık sınırında yaşamaktadır) 2008’de yaşanan küresel ekonomik bunalımla birleşince ülke iflasın eşiğine gelmiştir. IMF ile yapılan anlaşma sonrası gelen 16,5 milyar dolar Ukrayna’ya biraz olsun nefes aldirmiştir. Fakat giderek artan bütçe açığı, işsizlik ve yolsuzluk dalgası ülkeyi sömürmeye devam etmektedir. Bu durum, kurtuluşunu AB üyeliğine bağlayan Ukrayna’da, AB’den olumlu hiçbir mesajın gelmemesi ile de birleşince AB üyeliğini destekleyenlerin oranını %45’e kadar düşürmüştür (Simon, 2009: 367-382).

Ukrayna’da, ABD ile işbirliği içerisinde olunması politikasına gereken halk desteği de azalmaktadır. Öyle ki, bugün Ukrayna’da ülkenin NATO’ya girmesi gerektiğini savunan kişilerin toplam nüfusa oranı %20’ye kadar inmiştir (Simon, 2009) ABD’ye olan güvenin azalmasında etkili olan birkaç faktör bulunmaktadır.

Birincisi, Ukrayna’da devrimden sonra işbaşına gelen ABD yanlısı hükümetin yolsuzluklara ve ekonomik sıkıntılara bir son verememesi ve ülkenin ekonomik anlamda 2005 öncesinden daha kötü bir pozisyona sürüklenmesidir. Ukraynalılar, ABD ve AB’nin kendi ülkelerine yeterince destek olmadığına ve Rusya’nın oynadığı rolü oynayamadığına inanmaktadırlar. Bu da NATO üyeliğine ve Batı tarzı yönetim anlayışına olan desteği azaltmaktadır. Rus yanlısı medya ve sivil toplum kuruluşları da bu düşüncenin yayılmasını sağlamak için çok çaba sarf etmektedirler.

İkinci olarak, Ukraynalılar AB’nin Ukrayna’ya yardım etmemesini ve kendilerine bir üyelik perspektifi sunmamasını ABD’nin AB’ye yeterince baskı yapmamasına bağlamaktadırlar. Onlara göre, eğer ABD, AB’nin “*önce Rusya*” diyen lider ülkelere baskı yapsaydı, Ukrayna bugün içine düştüğü pozisyonda olmayacak ve Turuncu Devrim gerçek

amacına ulaşacaktı. AB üyesi olmak Ukrayna'nın ulusal bütünlüğünü garanti edebilecek çok önemli bir faktör olarak görüldüğü için, özellikle ülkenin batısında yaşayan Batı yanlısı kesim tarafından özellikle arzulanıyor. Çünkü Ukrayna'nın batısı ile doğusu ve **Kırım**'ı da içeren güneyi arasında çok önemli düşünce ayrılıkları ve duygusal bağlıklar söz konusudur (Malek, 2009: 515-542). Zaten, ülkenin doğusu ve güneyi kendilerini Rusya ve Bağımsız Devletler Topluluğu Teşkilatı'na bağlı görürken, batısı AB'ye ve Batı'nın güvenlik şemsiyesi olan NATO'ya hemen üye olmaları gerektiğini savunmaktadır. Takdir edersiniz ki, bölgeleri arasında bu tarz görüş ayrılıkları olan bir ülke sosyal ve siyasal bütünlüğünü uzun süre koruyamaz.

Üçüncüsü, Ukraynalılar Rusya'dan uzaklaştıktan sonra bu ülkenin Ukrayna'ya yaptığı yatırımların derhal durdurulduğunu ve daha önceleri çok ucuza almakta oldukları doğalgaz fiyatlarında oldukça yüksek oranlarda zam yapıldığını görmüşlerdir. Hatta durum o kadar ileri gitmiştir ki 2006 ve 2009 yıllarında Rusya, Ukrayna'ya olan gaz akışını tamamıyla kesmiştir (<http://www.bbc.co.uk>). Bu durum, Ukrayna'nın yanı sıra Ukrayna üzerinden gaz akışı sağlanan AB üyesi ülkeleri de tedirgin etmiş ve bu ülkeler Ukrayna'ya, Rusya karşısında daha tedbirli davranmasını salık vermişlerdir. Avrupalılar, Ukrayna'nın Rusya gibi bir enerji devi karşısında asla dayanamayacağını bildikleri için kendilerini riske atmaya kalkışmamışlardır. Ukrayna, her iki kriz esnasında da Rusya'ya boyun eğmiş ve fiyat artışlarını kabul etmek zorunda kalmıştır. İşte, bu durum Ukrayna halkını Rusya'nın kendileri açısından ne kadar önemli olduğunu bir kez daha görmeye itmiştir.

Dördüncüsü, Ukraynalı yetkililerin 2008'de patlayan **Gürcistan-Rusya Savaşı** ve ardından yaşanan gelişmelerden rahatsız olmalarıdır. Bilindiği gibi Gürcistan, 2003 yılından beri Rus karşıtı **Mikhail Saakaşvili** tarafından idare edilmektedir. Tıpkı, Yushchenko gibi Batı yanlısı bir siyasetçi olan Gürcü lider tarafından yönetilen Gürcistan, Rusya'nın etkisi altındaki **Abhazya** ve **Güney Osetya** özerk bölgelerine müdahale etmeye kalkışınca, uzun zamandır Gürcistan'a büyük bir ders vermek isteyen Rusya'nın direkt müdahalesi ile karşılaşmıştır. Sonuçta, 5 gün süren kısa bir savaşın ardından Abhazya ve Güney Osetya Gürcistan'dan tamamen koparken, Rus tankları Gürcülerin başkenti Tiflis'e girmek üzereyken durmuşlardır. Bu savaş esnasında, ne NATO'nun ne de AB'nin Gürcistan'a yardımcı olamamaları, bu ülke ile çok yakın müttefik olan Ukraynalı siyasetçileri de derinden etkilemiş ve körü körüne Batı

yanlısı olan dış politika stratejilerini yeniden gözden geçirmelerine sebep olmuştur (Antonenko, 2009: 259-269).

Bu gelişmeler yaşanırken, Şubat 2010 tarihinde düzenlenecek olan cumhurbaşkanlığı seçimleri gelip çatmıştır. Cumhurbaşkanlığı Seçimleri'nin ilk turuna Batı yanlısı kanadın iki aday ile katıldığını görüyoruz. Mevcut cumhurbaşkanı Viktor Yushchenko ve başbakan Yulia Timoschenko cumhurbaşkanlığı için aday olurlarken, Rusya yanlısı kanat Bölgeler Partisi lideri Viktor Yanukovic ile temsil edilmiştir. Batı yanlısı kanadın iki aday çıkarması, tamamıyla Yushchenko ile Timoschenko'nun kişisel anlaşmazlığının sonucudur. Sonuçta, Ocak 2010'da düzenlenen seçimlerin birinci turunda Ukrayna halkı, Viktor Yushchenko'yu cezalandırmış ve son 5 yılın tüm sorumluluğunu ona yükleyerek sadece %5,45 oranında oy almasına neden olmuşlardır. Batı yanlısı kanadın diğer adayı mevcut başbakan Timoschenko da %25 civarında oy alarak seçimlerin ikinci turunda yarışmaya hak kazanırken; asıl çıkışı Yanukovic yapmış ve %36 oranında oy alarak halk nezdindeki itibarını ortaya koymuştur. Seçimlerin ikinci turunda, ilk turu kaybeden Yushchenko'nun taraftarları, her ne kadar Yushchenko istemese de, Yulia Timoschenko'ya oy vermişlerdir, fakat Viktor Yanukovic yine en fazla oy alan isim olarak Cumhurbaşkanlığı Seçimleri'ni kazanmış ve 2004'te yitirdiği koltuğa oturmayı başarmıştır. İkinci turda Timoschenko, %45,47 oranında oy alırken; Viktor Yanukovic, %48,95 oranında oy almayı başarmıştır (<http://www.bbc.co.uk>).

IV. TURUNCU DEVRİM'İN ARDINDAN UKRAYNA

Seçim sonuçlarının görülmesinin ardından seçimleri %3 civarında bir farkla kaybeden Yulia Timoschenko, seçimlerde hile yapıldığını ve bu nedenle seçimlerin yeniden düzenlenmesi gerektiğini belirtmiş ve eğer bu sonuçlar tescil edilirse taraftarları ile birlikte Kiev Sokakları'nda gösteriler düzenleyeceğini ve seçimler yenilenene kadar da bu gösterilerin süreceğini belirterek, 2004 yılındaki seçimlerin ardından yaşanan sürecin yeniden yaşanabileceği tehdidini öne sürmüştür. Fakat 2004 Seçimleri ile 2010 Seçimleri arasındaki farkı görememiştir. 2004 Seçimleri'nde Batı yanlısı kanat ilk kez Rusya'ya meydan okumuş ve bu meydan okuma ABD ve AB'den takdir ve destek görerek Yushchenko-Timoschenko Kanadı'na olumlu bir yansıma olarak geri dönmüştü. Batı İttifakı, Ukrayna'da Batı yanlısı bir hükümet iktidara gelirse,

Rusya'nın arka bahçesinde tüm Avrasya'ya örnek olabilecek bir refah ve özgürlükler kalesi oluşturulabileceğini düşünmüştü. Fakat aradan geçen 5 yılda Ukrayna'nın ekonomik, siyasal ve kültürel anlamda çok ciddi sorunlarının olduğu görülmüş ve bu devlet daha yakından incelenebilmiştir. Sonuçta, enerji arz güvenliğinin daha önemli olduğunu düşünen AB ve NATO'nun Karadeniz Havzası'na yayılabilmesi için daha erken olduğunu anlayan ABD'nin Ukrayna konusundaki tavırları değişmiş ve seçimlerden çıkacak olan sonucun saygıyla karşılanması noktasına gelinmiştir. Zaten, dikkat edilirse Şubat 2010'daki seçimin ardından hem **AGİT**'ten, hem de AB'den seçimlerin şeffaf ve demokratik bir ortam içerisinde geçtiğine ve çok büyük problemler yaşanmadığına dair açıklamalar gelmiştir. Bu gelişmeler, Timoschenko'nun yeni bir **“devrim”** tehdidinin Batı Dünyası'nda kabul görmeyeceğini gösteriyordu. Üstelik Ukrayna Muhalefeti de dağılmıştı ve 2004'teki birlik görüntüsünden çok uzaktı. Viktor Yushchenko ile Yulia Timoschenko arasındaki siyasal bağlar kısa bir zaman zarfında düzelemeyecek kadar bozulmuştu. Zaten, Yushchenko, seçimlerin ikinci turunda hiç kimseyi desteklemeyeceğini belirterek Timoschenko ile hiçbir bağının kalmadığını gözler önüne sermişti.

Tüm bu gerçeklerin farkına varan Yulia Timoschenko, birkaç hafta sonunda ayaklanma tehdidini bir yana bırakmış ve kendisini seçim sonuçlarını kabullenmek mecburiyetinde hissetmiştir. Zaten, katılım oranının %69 ile Ukrayna Tarihi'nin en düşük seviyesinde kaldığı (Levy, 2010) bu seçimlere halkın önemli bir kısmının kayıtsız kalması, Batı yanlısı kesimin umutlarının tükendiğini ve eski sisteme geri dönülmesine pek de itiraz etmeyeceklerini gösteriyordu. Çünkü Ukrayna halkının en önemli problemi NATO veya AB üyeliği değil, giderek kötüleşen ekonomik dengelerdi. Zira 2009 yılında Ukrayna Ekonomisi %15 oranında küçülmüştü (Barber, 2010).

Seçim sonuçlarının ardından iktidara gelen Viktor Yanukovic, ilk iş olarak Ukrayna'nın AB ile sürdürdüğü ilişkilere devam edeceğini ve Ukrayna'nın Avrupa'nın önemli bir parçası olduğunu açıkladı. Böylece, Ukrayna'nın Avrupa ile olan bağlarını koparmayacağını göstererek 5 yıldır Ukrayna'yı **“komşuluk politikası”** bağlamında dışarıda tutmaya çalışan AB'ye Ukrayna'nın Avrupalılığı konusunda bir mesaj vermiş oldu. Fakat AB, Ukrayna ile yalnızca Rusya'dan gelen enerji nakil hatlarının esenliği ekseninde temaslar kurmaya çalıştığı için

Yanukovic'in bu açıklaması AB makamlarında çok da etki yaratmamıştır. AB, Yanukovic iktidara geldikten sonra yalnızca ekonomik reformların gerçekleştirilmesi gerektiği yönlü açıklamalarda bulunmuştur.

Yanukovic'in asıl önemli açıklamaları NATO üyeliği ile ilgili oldu. Bilindiği gibi, Ukrayna bir süredir NATO üyesi olabilmek için girişimlerde bulunuyordu ve ABD de bu ülkeyi NATO'ya almak için uğraşıyordu. Ukrayna'nın NATO üyeliğinin önündeki en önemli engel ise Rusya'nın karşı çıkışı ve 2008 Ağustos'unda Gürcistan'da gerçekleştirdiği güç gösterisini Ukrayna'da da gerçekleştirmesi olasılığı idi. ABD nasıl Gürcistan'a yardımda bulunamadıysa, Ukrayna'ya da doğrudan yardımda bulunması imkânı yoktu ve bu nedenle Ukrayna'nın NATO üyeliği konusunda Rusya'nın üzerine fazla gitmeme politikasını benimsemişti. İşte, Yanukovic seçimleri kazandığında da Ukrayna'nın NATO üyeliği süreci bir süredir buzdolabına konmuş haldeydi. Yanukovic, gelir gelmez yaptığı ilk açıklamalardan birinde, kendi yönetimi altında Ukrayna'nın NATO ile iyi ilişkiler kuracağını ancak asla NATO'ya üye olmayacağını belirterek, Turuncu Devrim'in gerçekten sona erdiğini ortaya koymuş oldu.

Yanukovic, iktidara geldiği Şubat 2010'dan itibaren birçok kez Rusya'ya giderek **Medvedev-Putin İkilisi** ile istişarelerde bulundu. Bu görüşmelerde amaç, 2005'ten beri oldukça bozuk olan Ukrayna-Rusya İlişkileri'ni düzeltmekti. Rusya, bu noktada devreye girdi ve uzun zamandır sürüncemede olan Kırım'ın **Sivastopol Şehri**'ndeki Rus Üssü'nü görüşmelerin en ön sırasına yerleştirerek Yanukovic'in samimiyetini test etti. Tabii, bu testi yaparken Yanukovic'in halk nazarında güvenilirliğini arttıracak bir de silaha sahip olması gerektiğini biliyordu.

Rusya ile Ukrayna, Nisan 2010'da imzalanan antlaşmayla Kırım'daki Rus Deniz Üssü'nün 2017'de bitecek olan kira sözleşmesini 25 yıl daha uzattılar. Bunun karşılığında da Rusya, ekonomik anlamda çok zor durumda olan Ukrayna'nın enerji faturasında çok ciddi rahatlama sağlayacak olan bir hamle yaptı ve Ukrayna'ya satılan enerjinin fiyatında %30'luk bir indirim yaptı. Yapılan antlaşma, Yushchenko ve Timoschenko'nun kontrolünde olan muhalefetin yoğun tepkilerine ve Yanukovic taraftarlarını ülkeyi satmakla suçlamalarına rağmen 450 sandalyeli Ukrayna Parlamentosu'nda 236 milletvekilinin desteğini alarak geçti ve yasalaştı (<http://en.rian.ru/world/20100427/158775967.html>). Ukrayna Başbakanı **Nikolay Azarov** da muhalefetin tepkisinin yersiz olduğunu çünkü kamuoyu araştırmalarına göre halkın

%60'ından fazlasının antlaşmayı desteklediğini belirterek referanduma gidilmeyeceğini açıkladı (<http://www.cnnturk.com>). Rus Dışişleri Bakan Yardımcısı **Andrey Denisov** da Ukrayna ile Kırım'daki Deniz Üssü'nün statüsü konusunda yapılan antlaşmanın her iki tarafın da yararına olduğunu belirterek, antlaşmanın ancak savaş veya beklenmeyen bir durumun ortaya çıkması halinde ortadan kaldırılabilceğini belirtti.

Böylece, Rusya Ukrayna'yı yeniden kontrolüne aldı ve Kırım'daki Deniz Üssü'nün kullanım süresini 2042 yılına kadar uzattı. Üssün kullanım süresinin uzatılması, Kırım Yarımadası'nda yaşayan Rus kökenli Ukrayna vatandaşlarını da oldukça mutlu etti. Zira bu bölgedeki Ruslar 1954'te SSCB kontrolündeki Ukrayna'ya bağlanan Kırım Yarımadası'nın yeniden Rusya'ya bağlanmasını arzu etmektedirler.

Kırım Yarımadası, Ukrayna'nın güneyinde yer almaktadır. 2 milyonluk nüfusunun %60'ı Rus kökenli olan bu yarımada nüfusun %25 kadarını da Ukraynalılar oluşturmaktadır. **Tatarlar**, nüfusun ancak %13'lük bir kısmını oluşturmaktadırlar. Hâlbuki Kırım Yarımadası, Tatarların anavatanıdır. Kırım Tatarları, II. Dünya Savaşı esnasında, **Naziler** ile işbirliği yaptıkları suçlaması ile **Josef Stalin** tarafından **Sibirya**'ya sürülmüşlerdir. Bu sürgün esnasında birçoğu yaşamını yitirmiş ve Sibirya'ya ulaşanlar da uzunca bir süre Kırım'a geri dönememişlerdir. Kırım Tatarları'nın anavatanlarına dönüş süreci Ukrayna'nın bağımsızlığı sonrası başlamıştır. 1990'lar boyunca yaklaşık 250.000 kadar Kırım Tatarı geri dönmüştür. Fakat yüksek işsizlik oranları, eski topraklarına el konulmuş olması ve bölgede yaşayan Ruslar ve Ukraynalılar ile yaşadıkları kültürel ve siyasal çatışmalar nedeniyle Kırım Tatarları bugün oldukça zor bir hayat sürdürmektedirler.

Kırım, 1996 yılında Ukrayna'ya bağlı özerk bir cumhuriyet haline gelmiştir. Kırım'ın kendisine ait parlamentosu ve hükümeti vardır. Fakat bu hükümet tarım, turizm ve kamu hizmetleri dışında pek de etkin çalışacak şekilde tasarlanmamıştır (<http://news.bbc.co.uk>). Açıkçası, Ukrayna Hükümeti çoğunluğu Rusların oluşturduğu bu bölgenin Ukrayna'dan kopmasından korktuğu için Kırım Hükümeti'ne fazla alan bırakmamıştır. Kırım Tatarları ise kendilerine ait bir temsil kurumu olan **Tatar Milli Meclisi**'ni oluşturmuşlardır. Kırım Tatar Milli Meclisi'nin amacı, Kırım Tatarları'nın vatandaşlık, konut, eğitim, vb. konulardaki haklarını korumaktır (Aytar, 2009).

Ukrayna Cumhurbaşkanlığı Koltuğu'na oturan Viktor Yanukovic, Rusya'nın Kırım'daki deniz üssünün kullanım süresini uzatırken, aynı zamanda Kırım'ın özerk statüsünü kuvvetlendirici reformlar yapacağını da birçok kez açıklamıştır. Bu açıklamaları yapmasının sebebi, Kırım'da giderek artan ayrılıkçılık söylemlerini ortadan kaldırmak ve Rusya'nın Kırım'ı kullanarak Ukrayna'nın iç işlerine karışmasını önlemek olarak görülebilir. Fakat Kırım'da giderek artan Rus-Ukraynalı çekişmesini nasıl önleyeceği şimdilik bilinmemektedir.

Viktor Yanukovic, cumhurbaşkanı olduktan sonra ilginç çıkışlar da yaparak, Rusya'nın yanında yer aldığı mesajını vermektedir. Örneğin, SSCB döneminde yaşanan ve milyonlarca Ukraynalı'nın hayatını kaybettiği "**Büyük Açlık Dönemi**"nin soykırım olarak değerlendirilemeyeceğini belirterek Ukraynalı milliyetçileri infiale uğratmıştır. 1932-1933 yılları arasında yaşanan ve çok sayıda Ukraynalı'nın hayatını kaybettiği bu dönem Viktor Yushchenko tarafından "soykırım" olarak değerlendiriliyordu (<http://www.cnnturk.com>).

Yanukovic, 2005-2010 arasında Ukrayna'nın en yakın müttefiki olan Gürcistan'dan Rusya tarafından resmen koparılan Güney Osetya ve Abhazya gibi bölgeleri de tanıyabileceğini belirterek uluslararası arenada gündem yaratmıştır.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Rusya'nın, Ukrayna'da büyük bir başarı elde ettiği Yanukovic'in ilk icraatlarından ve açıklamalarından anlaşılmaktadır. Yanukovic'in **Dinyeper Nehri**'nin iki yakasında yaşayan Ukraynalıları tek bir paydada birleştirmesi oldukça zor görünmesine rağmen Rusya'ya istediğini vermeye devam etmesi durumunda koltuğunu uzun bir süre koruyabileceği söylenebilir. Ukraynalılar, Batı kartına oynamış ve ne gibi sonuçlar getireceğini görmüştür. Bu nedenle bir süre daha Rusya'nın yanında yer almaya devam edebilecekleri söylenebilir.

Rusya, birkaç yıl önce "renkli devrimler" ile kaybettiği bölgeleri yeniden ele geçirmeyi başarmıştır. Ukrayna, Gürcistan'dan koparılan Abhazya ve Güney Osetya, Kırgızistan bunlardan bazılarıdır. Aynı zamanda Batı ile çok yakın ilişkileri ve bağları olan Azerbaycan ve Türkiye gibi ülkelerle Rusya arasında siyasal ve ekonomik anlamda altın bir dönem yaşamaktadır. Bu konjonktürün arka planında, ABD, AB ve Rusya'nın birbirlerinin yaşamsal

çıkarlarına dokunmamak konusunda görüş birliğine varmış olmaları gibi bir gerçek de söz konusu olabilir.

Ne olursa olsun, Karadeniz Havzası'nın en önemli ülkelerinden biri olan Ukrayna, büyük güçlerin mücadelelerinde bir piyon olarak kullanılmış ve yeniden eski sahibinin ellerine teslim edilmiştir. Bu sefer, **'turuncular'** değil **'maviler'** kazanmıştır.

KAYNAKÇA

- ANTONENKO, O. , (2009), "Towards a Comprehensive Regional Security Framework in the Black Sea Region After the Russia-Georgia War" , *Southeast European and Black Sea Studies*, v.9, n.3, pp. 259-269.
- AYTAR, N. , (2009), "Kırım Tatar Milli Hareketi" , *TURANSAM*, <http://www.turansam.org/makale.php?id=274> , Erişim Tarihi: 15.10.2010.
- BARBER, T. , (2010), "EU Urges Ukraine to Adopt Economic Reforms" , *Financial Times*, March 1.
- KARAN, C. , (2010), "Devlerin Gölgesindeki Ukrayna" , *Radikal*, 3 Mayıs.
- KUZIO, T. , (2006), "Is Ukraine Part of Europe's Future?" , *The Washington Quarterly*, , v.3, n.29, pp.89-108.
- LEVY, C. , (2010) "Opposition Leader Declares Victory in Ukraine" , *New York Times*, <http://www.nytimes.com/2010/02/08/world/europe/08ukraine.html?fta=y> , Erişim Tarihi: 11.10.2010.
- MALEK, M. , (2009), "The Western Vector of the Foreign and Security Policy of Ukraine" , *The Journal of Slavic Military Studies*, v.22, n. 4, pp.515-542.
- MATTHEWS, O. (2010), "How Europe lost Ukraine?" , *Newsweek*, January 22.
- OĞAN, S. , "Küresel Mücadelenin Yeni Rekabet Alanı: Karadeniz ve Montrö Antlaşması" , *TÜRKSAM*, <http://www.turksam.org/tr/a907.html> , Erişim Tarihi: 08.05.2010.
- ÖZKAN, E. , (2006), "Avrupa Birliği'ne Üyelik Sürecinde Baltık Ülkelerindeki Rus Azınlıklar" , *Uluslararası Hukuk ve Politika Dergisi*, c.2, s.6, ss. 91-104.
- PURTAŞ, F. , (2005), "Ukrayna'daki Devrimin Tarihsel Analizi" , *Asya-Avrupa Dergisi*, sayı 2.

-
- SAMOKHVALOV, V. , (2006), “Ukraine and the Orange Revolution: Democracy or a Velvet Restoration?” , *Southeast European and Black Sea Studies*, v.6, n.2, pp.257-273.
- SARIKAYA, Y. , (2010), “Turuncuya Veda: Ukrayna'nın Kritik Seçimi” , *Karadeniz Araştırmaları Dergisi*, sayı 25, ss.1-10.
- SIMON, J. , (2009), “Ukraine Needs to Decide its Strategic Alignment” , *Southeast European and Black Sea Studies*, v.9, n.3, pp.367-382.
- SOLOMONENKO, I. , (2009), “External Democracy Promotion in Ukraine: the role of the European Union” , *Democratization*, v.16, n.4, pp.709-731.
- UMLAND, A. , (2010), “Ukraine's Future: The Precarious Alternatives to an EU Membership Perspective” , *Foreign Policy Journal*, <http://www.foreignpolicyjournal.com> , Erişim Tarihi: 03.09.2010.
- Pro-Moscow Yanukovich to Win Ukraine Election, (2010), <http://news.bbc.co.uk> , Erişim Tarihi: 09.05.2010.
- Regions and Territories: Crimea, (2010), <http://news.bbc.co.uk> , Erişim Tarihi: 09.05.2010.
- Russia Praises Ratification of Crimean Naval Base Deal, (2010), <http://en.rian.ru> , Erişim Tarihi: 04.05.2010.
- Russia Shuts Off Gas to Ukraine, (2009), <http://news.bbc.co.uk> , Erişim Tarihi: 08.05.2010.
- Rusya: Deniz Üssü Anlaşmasını Savaş Durdurur, (2010), <http://www.cnnturk.com> , Erişim Tarihi: 04.05.2010.
- Yanukovich: Büyük Açlık Soykırım Sayılmamalı, (2010), <http://www.cnnturk.com> , Erişim Tarihi: 04.05.2010.